

Риб'янець Сергій Анатолійович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін

Шемет Уляна Романівна
студентка юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ОСМИСЛЕННЯ НАГАЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Із запуском в Україні нових антикорупційних структур (Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань запобігання корупції) з'явилася ініціатива впровадження спеціалізованих судів, які б розглядали судові справи, пов'язані з корупцією на високому рівні. Серед основних вимог західних партнерів та МВФ до України на шляху до подолання корупції в усіх сферах життєдіяльності суспільства було створення антикорупційного суду, формування якого є практикою багатьох країн. Згода країни на впровадження такого суду є важливим сигналом політичної волі, незворотності та посилення боротьби з корупцією, який подається як громадянам країни, так і всій світовій спільноті.

Констатація того факту, що впровадження антикорупційних судів само по собі не вирішує викорінення корупції, здійняло хвилю обговорення питання про доцільність та ефективність створення спеціального антикорупційного суду в Україні. Ключовими аргументами на користь останнього стали: якісне зміцнення судової системи країни; прискорення процесу розгляду справ; винесення незалежних, справедливих рішень.

Згідно Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», прийнятого 7 червня 2018 року, Вищий антикорупційний суд є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судоустрою України [3]. Навесні 2019 року завершився відбір суддів, який проходив за безпрецедентною для країни процедурою: це був прозорий і ретельний процес добору суддів із залученням громадськості та представників міжнародних партнерів України. Із обраних 38 суддів 27 увійшли до першої інстанції Вищого антикорупційного суду, а 11 — до Апеляційної палати. 5 вересня 2019 року суд розпочав роботу й розгляд перших справ.

Вищий антикорупційний суд України здійснює правосуддя як суд першої та апеляційної інстанцій у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до його юрисдикції. У складі Вищого антикорупційного суду мо-

жуть утворюватися судові палати для розгляду окремих категорій справ у першій інстанції, а також утворюється апеляційна палата для розгляду справ в апеляційній інстанції. А Верховний Суд в такому разі здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції.

Антикорупційний суд є замикаючою ланкою у системі антикорупційного правосуддя, оскільки розслідування корупційних злочинів віднесене законом до підслідності НАБУ, процесуальне керівництво здійснюється САП, а логічним продовженням цих проваджень є розгляд Вищим антикорупційним судом. Однак, він діє як незалежний судовий орган. Місія ВАС полягає у здійсненні справедливого правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів задля захисту від них особи, суспільства та держави.

Досвід створення спеціалізованих судів мають 20 країн: Афганістан, Бангладеш, Болгарія, Ботсвана, Бурунді, Індонезія, Камерун, Кенія, Малайзія, Мексика, Непал, Пакистан, Палестина, Сенегал, Словаччина, Таїланд, Танзанія, Уганда, Філіппіни, Хорватія.

Модель універсального паралельного суду функціонує в Болгарії, Індонезії, Малайзії. Проте, зарубіжний досвід показує, що існують ще три моделі організаційної структури антикорупційних судів. Так, найпростішою моделлю є працюючий у загальних місцевих судах одноосібний суддя, призначений або уповноважений розглядати справи про корупцію (Кенія, Бангладеш). У Словаччині, Хорватії та Пакистані пріоритет у корупційних справах мають суди першої інстанції, а Верховний суд розглядає апеляційні скарги. Антикорупційні суди змішаного типу при розгляді особливо важливих корупційних справ можуть бути судами першої інстанції та апеляційними для решти справ, що розглядаються в місцевих судах (наприклад, Філіппіни).

Кожна країна розробила та має власну судову систему. Якщо, наприклад, у Чеській Республіці судова система побудована, так би мовити, за «закритою» схемою, тобто Конституція має чіткий перелік усіх судів і жодний інший не може бути створений, то судова система Словацької Республіки відкритіша: створення інших судів знаходиться у компетенції законодавчого органу (за аналогією з Україною). Однак, дозволяючи створення нових судів, Конституція Словацької Республіки не передбачає ані надзвичайних, ані особливих судів.

Вищому антикорупційному суду (ВАС) надані повноваження розглядати усі справи, розслідування яких підпадає під юрисдикцію Національного антикорупційного бюро України (НАБУ). Це означає, що ВАС розглядатиме усі злочини, скоєні вищими державними посадовими особами. Підсудність спеціалізованих корупційних судів в деяких країнах може обмежуватись як посадовим статусом обвинувачених, так і категоріями злочинів, а також за ознакою розміру завданих збитків. Для прикладу, до юрисдикції спеціалізованих кримінальних судів Болгарії, Хорватії, Словаччини входить розгляд справ про організовану злочинність, навмисні вбивства, злочини, пов'язані із відмиванням коштів чи торгівлею людьми тощо.

Необхідність створення спеціалізованого суду в Україні не викликає сумнівів. Адже, не лише заклики та вимоги міжнародної спільноти спонукали до впровадження в Україні Вищого антикорупційного суду, а й сучасні невтішні реалії розвитку українського суспільства. Рівень ефективності функціонування цього судового органу стане зрозумілим вже з перших кроків роботи. Панують сподівання, що міжнародний досвід існування антикорупційних судів, а також рекомендації закордонних партнерів сприятимуть пошуку ефективних шляхів вдосконалення роботи цього інституту в антикорупційній сфері.

1. Антикорупційний суд запрацював: кого саджатимуть і коли. *BBC News. Україна* : веб-сайт. Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-49583070> (дата звернення: 19.10.2019).

2. Прокопів Б. Специфіка функціонування Вищого антикорупційного суду в Україні: міжнародний досвід та українські реалії. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 3(15). С. 103-107.

3. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07 черв. 2018 р. №2447-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19> (дата звернення: 19.10.2019).

4. Як спрацювали спеціалізовані антикорупційні суди в світі? Уроки для України. *Апостроф*. URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/politics/judiciary/2018-09-11/kak-srabortalispetsializirovannyie-antikorrupsionnyie-sudyi-v-mire-uroki-dlya-ukrainyi/20562> (дата звернення: 19.10.2019).

Скрипченко Ірина Тарасівна,

кандидат наук з фізичного
виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри фізичного виховання

Ластовкін Владислав Анатолійович,
викладач кафедри фізичного виховання

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

СПОРТИВНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В сучасному суспільстві зміни правового регулювання торкаються всіх сфер діяльності, в тому числі вони і не оминули сфери фізичної культури і спорту. На жаль, в умовах сьогодення гостро постала проблема правового захисту спортсменів, тренерів, спортивних організацій тощо [6]. Представники спортивної галузі змушені працювати в умовах відсутності Державної програми розвитку фізичної культури та спорту, потребують врегулювання питання розвитку фізичної культури та спорту в умовах децентралізації. Для вирішення цих питань в системі сучасного українського права створено